

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет природничих наук

Кафедра біології та екології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 8 Хімія

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (біологія та здоров'я людини)»

Спеціалізація 014.05 Біологія та здоров'я людини

Спеціальність 014 «Середня освіта (за предметними спеціальностями)»

Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка

Затверджено на
засіданні кафедри
біології та екології

Протокол №6 від
«26» січня 2024 р.

м. Івано-Франківськ – 2024 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Хімія
Освітня програма	Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)
Спеціалізація (за наявності)	014.05 Біологія та здоров'я людини
Спеціальність	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Основна
Курс / семестр	1/2; 2/3
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 28 год. Практичні заняття – 4 год. Лабораторні заняття – 28 год. Самостійна робота – 120 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/5908

2. Опис дисципліни

Дисципліна «Хімія» належить до переліку обов'язкових дисциплін за освітнім рівнем «бакалавр», що пропонується в рамках циклу професійної підготовки студентів за освітньою програмою «Середня освіта (біологія та здоров'я людини)» на першому та другому році навчання. Вона забезпечує формування у студентів науково-дослідницької, професійно-орієнтованої компетентності та спрямована на вивчення теоретичних та практичних питань загальної, неорганічної, органічної хімії з метою оволодіння теоретичними основами дисципліни та набуття експериментальних навичок.

Мета: формування наукового світогляду студентів, розвиток у них сучасних форм теоретичного мислення та здатності аналізувати явища, формування умінь і навичок для застосування хімічних законів і процесів у майбутній практичній діяльності, грамотне використання хімічних речовин та матеріалів у біологічній галузі; вивчення теоретичних основ хімії, як однієї з фундаментальних природничих наук, знання яких необхідні для творчої діяльності майбутніх вчителів біології; поглиблене засвоєння фундаментальних знань в галузі хімії, які є основою для подальшого вивчення циклу хіміко-біологічних дисциплін, засвоєння студентами теоретичних основ хімічного аналізу та оволодіння практичними навичками його виконання.

Завдання: формування ґрунтовних знань у майбутніх вчителів біології про основні закони та означення хімії для пояснення явищ навколишнього світу; формування умінь використання основних означень хімії для пояснення відповідних тем у шкільному курсі біології; здобуття досвіду практичного дослідження властивостей основних класів неорганічних та органічних сполук. формування необхідного рівня теоретичної та практичної підготовки для використання у майбутній педагогічній діяльності знань про класи неорганічних та органічних речовин, їх структуру і будову, властивості, основні характеристики та способи вираження складу розчинів, властивості хімічних елементів, їх найважливіші сполуки та можливі шляхи перетворення, теорію будови комплексних сполук, термодинамічні і кінетичні характеристики, механізм протікання окисно-відновних процесів, склад, хімічну будову, ізомерію та номенклатуру основних класів

органічних речовин, застосування, поширення у природі та біологічне значення неорганічних та органічних сполук.

Компетентності

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Здатність до пошуку інформації, її інтерпретації та застосування даних у професійній діяльності.

СК 8. Здатність здійснювати безпечні біологічні дослідження в лабораторних і природних умовах, інтерпретувати результати проведених досліджень; виготовляти колекції та гербарії.

СК 11. Здатність до оперування системою знань про фундаментальні закони та факти хімії, будову хімічної речовини, знання та розуміння хімічних процесів, що відбуваються в живій та неживій природі, властивостей колоїдних систем.

СК 13. Здатність застосовувати знання та вміння з математики, фізики, хімії та інших суміжних наук для вирішення завдань сучасної біології, здатність виконувати роботу з дотриманням правил біологічної етики, біобезпеки, біозахисту. Усвідомлення необхідності збереження біорізноманіття, охорони навколишнього середовища, раціонального природокористування.

Програмні результати навчання

ПРН 01. Здатність демонструвати знання і розуміння провідних понять, узагальнень і законів, концепцій, вчень і теорій біології

ПРН 04. Здатність проводити експерименти з біологічними об'єктами, опрацювати й інтерпретувати результати, мати навички роботи із сучасним науковим обладнанням та вимірювальними приладами.

ПРН 05. Здатність застосовувати знання для розв'язування якісних та кількісних задач у біології.

ПРН 07. Здатність забезпечувати безпеку проведення біологічних досліджень в лабораторії та природних умовах.

ПРН 08. Здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових) згідно із завданням.

ПРН 09. Здатність використовувати відповідну термінологію в усній та письмовій формах державною та іноземною мовами, виконувати статистичне опрацювання результатів дослідження та правильно їх оформляти.

ПРН 16. Здатність до роботи в міждисциплінарних областях знань, нетрадиційних системах освіти, формах та типах навчання.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Вступ. Хімія в системі природничих наук	Розуміти предмет, завдання та методи хімії; значення хімії для розвитку біології. Знати основні означення та закони хімії.	Тести, розрахункові задачі
2.	Тема 2. Основні класи неорганічних сполук	Знати класифікацію та номенклатуру неорганічних сполук (оксиди, основи, кислоти, солі), фізичні та хімічні властивості. Способи одержання.	Тести, розрахункові задачі, лабораторні роботи
3.	Тема 3. Будова атома	Знати основні етапи і діалектику розвитку вчення про будову атома. Розуміти принципи та правила, що визначають послідовність заповнення атомних орбіталей електронами. Розуміти явище	Тести, розрахункові задачі

		радіоактивності, токсичну дію радіонуклідів	
4.	Тема 4. Вчення про розчини	Розуміти суть основних положень: вчення про розчини, роль водних розчинів у життєдіяльності організмів. Знати способи вираження складу розчинів, колігативні властивості розчинів, роль осмосу і осмотичного тиску в біологічних системах.	Тести, розрахункові задачі, лабораторні роботи
5.	Тема 5. Координаційні сполуки. Оксидаційно-відновні реакції	Розуміти основні положення координаційної теорії, природу хімічного зв'язку в КС, біологічну роль КС. Знати хімічні основи використання КС у біологічному аналізі.	Тести, розрахункові задачі, лабораторні роботи
6.	Тема 6. Хімічні елементи, їх класифікація	Знати класифікацію за походженням, хімічними властивостями, будовою зовнішнього енергетичного рівня, поширенням у природі, значенням для організму хімічних елементів. Знати класифікацію біоелементів, їх вміст у організмі, зв'язок фізико-хімічних параметрів елементів з їх положенням у періодичній системі і вмістом в організмі.	Тести, розрахункові задачі
7.	Тема 7. Людина і біосфера	Розуміти вчення В. Вернадського про біосферу і біогеохімію, зв'язок ендемічних захворювань з особливостями біогеохімічних провінцій.	Тести, розрахункові задачі
8.	Тема 8. Предмет органічної хімії	Знати поширення органічних сполук в природі. Розуміти проблеми забруднення біосфери органічними речовинами. Знати ізомерію та номенклатуру, класифікацію органічних сполук.	Тести, розрахункові задачі
9.	Вуглеводні	Знати номенклатуру, методи одержання, фізичні, хімічні властивості алканів і циклоалканів алкенів, алкадієнів, алкінів, арєнів.	Тести, розрахункові задачі, лабораторні роботи
10.	Тема 10. Оксигеновмісні органічні сполуки: спирти і феноли	Знати методи одержання, фізичні, хімічні властивості, практичне застосування одноатомних насичених, ненасичених спиртів, двоатомних насичених спиртів, триатомних спиртів, багатоатомних спиртів, фенолів та ароматичних спиртів.	Тести, розрахункові задачі, лабораторні роботи
11.	Тема 11. Карбонільні сполуки: альдегіди і кетони	Знати методи одержання, фізичні, хімічні властивості альдегідів та кетонів, дикарбонільних сполук, ароматичних альдегідів і кетонів, хінонів.	Тести, розрахункові задачі, лабораторні роботи
12.	Тема 12. Карбонові кислоти і їх похідні	Знати методи одержання, фізичні, хімічні властивості монокарбонових, дикарбонових насичених та ненасичених	Тести, розрахункові задачі,

		кислот, ароматичних карбонових кислот, оксокислот, біологічне значення жирів.	лабораторні роботи
13.	Тема 13. Амінокислоти і білки	Знати методи одержання, види ізомерії фізичні, хімічні властивості. властивості амінокислот. Знати класифікацію білків, синтез поліпептидів.	Тести, розрахункові задачі, лабораторні роботи
14.	Тема 14. Вуглеводи (карбогідрати)	Знати особливості будови, способи одержання, хімічні властивості моносахаридів, дисахаридів. полісахаридів.	Тести, розрахункові задачі, лабораторні роботи

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Поточний контроль	50
Лекція	7
Практичні заняття	8
Лабораторна робота	25
Самостійна робота	10
Підсумковий контроль	50
Залік	50
Разом	100
Додаткові заохочувальні бали, які можуть доповнити оцінку до 100 балів	10

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Поточний контроль	50
Лекція	7
Практичні заняття	8
Лабораторна робота	25
Самостійна робота	10
Підсумковий контроль	50
Екзамен	50
Разом	100
Додаткові заохочувальні бали, які можуть доповнити оцінку до 100 балів	10

Вид навчальної роботи	Поточний контроль																
	Лекція							Практична (розрахункова) робота	Лабораторна робота								Самостійна робота
	1	2	3	4	5	6	7		1	2	3	4	5	6	7	8	
Кількість балів	1	1	1	1	1	1	1	8	3	3	3	3	3	3	3	4	10

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність для допуску до екзамену становить 50 балів.

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	1	1	1		1		1		1		1							7
Лабораторні роботи				3		3		3		3		3	3	3	4			25
Самостійна р-та																10		10
Практична (розрахункова) робота											8							8
Залік /Екзамен																	50	50
Всього за тиждень	1	1	1	3	1	3	1	3	1	3	9	3	3	3	4	10	50	100

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	
Лекції	1	1	1		1		1		1		1							7
Лабораторні роботи				3		3		3		3		3	3	3	4			25
Самостійна р-та																10		10
Практична (розрахункова) робота											8							8
Залік /Екзамен																	50	50
Всього за тиждень	1	1	1	3	1	3	1	3	1	3	9	3	3	3	4	10	50	100

Примітка: не рекомендується на один тиждень планувати кілька форм контролю.

Поточний контроль

Методи поточного контролю:

- Колоквіуми;
- Усний контроль (в ході опитування, бесіди, доповіді);

- Письмовий контроль (контрольна робота в письмовій формі);
- Комбінований контроль;
- Командне завдання (під час виконання лабораторних робіт);
- Спостереження як метод контролю;
- Тестовий контроль;
- Виконання і захист лабораторної роботи;
- Презентації
- Ситуаційні вправи

Заохочувальні бали

1. Участь у дискусіях (до 2 балів),
2. Підготовка публікації до друку та/або виступу на конференції за тематикою дисципліни (до 5 балів)
3. Обговорення відповідей та оцінювання лабораторних робіт інших студентів (до 2 балів)
4. Участь у вебінарі чи прослуховування курсу за тематикою дисципліни (до 5 балів)
5. Участь у студентських наукових конкурсах та олімпіадах (до 10 балів)

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери, d-learn, Google Classroom та інше
Лекції	Мультимедійне обладнання
Лабораторні роботи	Лабораторія неорганічної та фізичної хімії, лабораторія органічної хімії
Література:	
Базова	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Дмитрів Г.С., Павлюк В.В. Загальна та неорганічна хімія. Навчальний посібник. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. –300 с. 2. Кириченко В.І. Загальна хімія: навчальний посібник / В.І. Кириченко. – К.: Вища школа, 2005. – 639 с. 3. Ластухін С.А., Воронов С.А. Органічна хімія. – Львів: Центр Європи, 2000. – 864с. – ISBN 966-7022-19-6. 4. Левітін Є.Я., Бризицька А.М., Ключова Р.Г. Загальна та неорганічна хімія. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2003. – 468 с. 5. Мороз А.С., Луцевич Д.Д., Яворська Л.П. Медична хімія (Видання друге, стереотипне). – Вінниця: НОВА КНИГА, 2008. – 776с. 6. Нагорний П.Г., Петренко О.В. Хімія. Посібник для студентів факультетів нехімічних спеціальностей (II видання). – К.: Фітосоціоцентр, 2006. – 196с. 7. Неділько С.А. Загальна й неорганічна хімія. Задачі та вправи. / С.А. Неділько, П.П. Попель – К.: Либідь, 2001. – 224 с. 8. Органічна хімія в питаннях: Навч. посіб. / Д.О. Мельничук, М.П. Вовкотруб, Я.П. Шатурський та ін. – Київ: Арістей, 2006. 9. Органічна хімія: Підруч. для студ. вищ. навч. закл./ Л.Д. Бобрівник, В.М. Руденко, Г.О. Лезенко. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 544с. 10. Основи загальної хімії / В.С. Телегуз, О.І. Бодак, О. Заречнюк, В. Кінжибало. – Львів: вид. 	

«Світ», 2000. – 424с.

11. Романова Н.В. Загальна та неорганічна хімія : підручник для студентів вищ. навч. закладів / Н.В. Романова. – Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 1998. – 480с.
12. Холодова Ю.Д., Шатурський Я.П. Біоорганічна хімія. – К.: Альфапринт, 2000. – 268 с.
13. Цветкова Л. Б., Романюк О. П. Хімія в таблицях, схемах та визначеннях: Навчальний посібник для учнів, абітурієнтів та студентів. – Львів: Магнолія плюс, 2006. – 72 с.
14. Цветкова Л.Б., Романюк О.П. Неорганічна та органічна хімія: Навч. посібник. Ч. II. – Львів: Магнолія-2006, 2007. – 358 с.
15. Чирва В.Я., Ярмолук С.М., Толкачова Н.В., Земляков О.Є. Органічна хімія: Підручник. – Львів: БаК, 2009. – 993 с.

Допоміжна

1. Глінка Н.Л. Загальна хімія. – Л.: Хімія, 1982. – 760с.
2. Лучкевич Є.Р., Тарас Т.М., Базюк Л.В. Основні закони хімії. Методичні вказівки та інструкція до лабораторної роботи з курсу «Неорганічна хімія» // Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2012 р. – 95с.
3. Оксидційно-відновні реакції: методичні вказівки та інструкції до лабораторної роботи з курсу «загальна та неорганічна хімія» / уклад. Т.М. Тарас, Є.Р. Лучкевич, О.В. Кузишин. – Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2009. – 42 с.
4. Практикум з органічної хімії / Д.О. Мельничук, Н.І. Цвіліховський, П.В. Усатюк та ін.; Під ред. акад. Д.О. Мельничука. – К.: Видавничий центр НАУ, 2002. – 136 с.
5. Робочий зошит з дисципліни «Хімія» для студентів нехімічних спеціальностей / О.В. Кузишин, Л.Я. Мідак. – Івано-Франківськ: пп Голіней О.М., 2022. – 65 с.
6. Робочий зошит з дисципліни «Органічна хімія» / М.П. Вовкотруб, Я.П. Шатурський, Т.М. Якубович та ін. – К.: Видавничий центр НАУ, 2003. – 92 с.
7. Тарас Т.М., Мідак Л.Я., Базюк Л.В. Методичні вказівки та до лабораторної роботи з курсу біоорганічна хімія «Карбонові кислоти. Похідні карбонових кислот. Їх солі»// Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпат. нац. ун-ту, 2008. – 60 с.
8. Тарас Т.М., Лучкевич Є.Р., Базюк Л.В. Гідроліз солей. Водневий показник: методичні вказівки та інструкція до лабораторної роботи з курсу «Загальна та неорганічна хімія» // Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпат. нац. ун-ту, 2010. – 62 с.
9. Тарас Т.М., Лучкевич Є.Р., Базюк Л.В. Елементи II А групи Періодичної системи: методичні вказівки та інструкція до лабораторної роботи з курсу «Неорганічна хімія» // Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпат. нац. ун-ту, 2010. – 84 с.
10. Тарас Т.М., Лучкевич Є.Р., Базюк Л.В. Елементи VIВ групи Періодичної системи: методичні вказівки та інструкція до лабораторної роботи з курсу «Неорганічна хімія» // Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпат. нац. ун-ту, 2010р. – 62 с.
11. Холодова Ю.Д., Шатурський Я.П. Біоорганічна хімія. – К.: Альфапринт, 2000. – 268 с.
12. Черних В.П., Зименковський Б.С., Гриценко І.С. та ін. Органічна хімія: у трьох книгах. – Харків: Основа. – Кн. 1. – 1993. – 141с.; кн. 2. – 1996 – 480 с.; кн. 3. – 1997. – 254с.

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра хімії середовища та хімічної освіти, вул. Галицька, 201, 712 авд. https://chemeducation.pnu.edu.ua/ ksece@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Ольга Кузишин, к.ф.-м.н., доц.
Контактна інформація викладача	olha.kuzyshyn@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

<p>Академічна доброчесність</p>	<p>Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника прагне створити середовище, яке сприяє навчанню, науковій роботі, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку студентів і працівників, підтримці особливої академічної культури взаємовідносин. У цій канві політика дисципліни «Хімія» спрямована на дотримання академічної доброчесності зі сторони викладача і студентів, які включають основні принципи: особистого прикладу; відповідальності; справедливості; сміливості; академічної свободи; взаємоповаги; прозорості; взаємної довіри; партнерства та взаємодопомоги; компетентності й професіоналізму; безпеки та добробуту; законності. Дотримання правил поведінки студентів і викладачів, передбачених Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №11, від 29 листопада 2017 року). Регулярне відвідування занять під час очної або дистанційної форми навчання, активна участь в обговоренні розглянутих питань. Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у різноманітних науково-комунікативних заходах з предметного профілю. Під час захисту лабораторної роботи студент/-ка повинен/-на знати мету, завдання, порядок проведення лабораторної роботи, а також відповіді на контрольні запитання, що даються для самостійного опрацювання теоретичного матеріалу з даної теми. Студент/-ка повинен/-на самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю. Вважається шахрайством копіювання іншого тесту чи чужої роботи, підглядання в роботу інших студентів/-ок, списування, використання мобільного телефону чи Інтернету під час виконання тестових завдань, написання практичної (розрахункової), підсумкової роботи чи захисту лабораторної роботи, використання шпаргалок, дозволяти іншим списувати вашу роботу.</p>
---------------------------------	--

	Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування для використання дистанційних платформ.
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Студенти зобов'язані відвідувати заняття, незалежно у якій формі вони проводяться (авдиторно, дистанційно, індивідуальний графік навчання). Систематичні пропуски занять, без поважних на те причин, є підставою для недопущення окремих студентів до складання семестрового контролю. Відпрацювання пропусків без поважних причин дозволяється лише за заявою на ім'я декана і набуття чинності відповідного розпорядження. Пропуски занять за поважних причин, підтверджених документально, відпрацьовуються без попередніх узгоджень.</p> <p>Відпрацювання пропущених лекційних занять: опрацювання лекційного матеріалу, виконання індивідуальних завдань;</p> <p>Не допускаються пропуски лабораторних занять без поважних причин.</p> <p>Відпрацювання пропущених лабораторних занять: у призначений викладачем час з дозволу завідувача кафедри в лабораторії неорганічної та фізичної хімії, органічної хімії</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	Завдання, які студент виконав пізніше зазначених кінцевих термінів не приймаються і повинні бути відпрацьовані індивідуально. Винятком із цього правила є наявність поважної причини з її документальним підтвердженням та встановленням нового терміну здачі завдання
Невідповідна поведінка під час заняття	<p>Під час занять важливі:</p> <ul style="list-style-type: none"> • повага до колег, ввічливість та вихованість, • толерантність до інших та їхнього досвіду, • сприйнятливність та неупередженість, • здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки, • ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів, • підготовленість до заняття. <p>Допуск до лабораторних занять тільки за наявності халата та з дотриманням правил техніки безпеки.</p> <p>Під час лекційних занять дозволяється:</p> <ul style="list-style-type: none"> - залишати аудиторію на короткий час за потреби та за дозволом викладача;

	<ul style="list-style-type: none"> - пити воду; - фотографувати слайди презентацій; - брати активну участь у ході заняття. <p>заборонено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - їсти (за виключенням осіб, особливий медичний стан яких потребує іншого – в цьому випадку необхідне медичне підтвердження); - палити, вживати алкогольні і навіть слабоалкогольні напої, інші напої окрім води, а також наркотичні засоби; - нецензурно висловлюватися або вживати слова, які ображають честь і гідність колег та професорсько-викладацького складу; - грати в азартні ігри; - наносити шкоду матеріально-технічній базі університету (псувати інвентар, обладнання; меблі, стіни, підлоги, засмічувати приміщення і території); - галасувати, кричати або прослуховувати гучну музику. <p>Студенти, чия поведінка впродовж одного чи кількох занять не відповідає загальним нормам, встановленим Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, можуть бути тимчасово відсторонені від заняття з подальшим індивідуальним відпрацюванням у позаурочний час.</p>
Додаткові бали	<p>Участь у дискусіях (до 2 балів), Підготовка публікації до друку та/або виступу на конференції за тематикою дисципліни (до 5 балів) Обговорення відповідей та оцінювання лабораторних робіт інших студентів (до 2 балів) Участь у студентських наукових конкурсах та олімпіадах (до 10 балів)</p>
Неформальна освіта	<p>Участь у вебінарі чи прослуховування курсу за тематикою дисципліни (до 5 балів) Зарахування балів здійснюється у відповідності до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (Редакція 3) (введено в дію наказом ректора № 672 від 24.11.2022 р.)</p>

Викладач Кузишин Ольга Василівна